

Організаційна структура польського Корпусу охорони прикордоння

*Роботу виконано на кафедрі нової та новітньої
історії зарубіжних країн ВНУ ім. Лесі Українки*

У статті розкрито і проаналізовано процес формування внутрішньої організаційної структури Корпусу охорони прикордоння (КОП) упродовж усього періоду його існування. Він відбувався поетапно та залежав від багатьох внутрішньополітичних та зовнішньополітичних чинників. Крім того, визначено основні завдання та функції КОП.

Ключові слова: Корпус охорони прикордоння, Міністерство військових справ, Військо Польське, організаційна структура.

Бортник Л. В. Организационная структура польского Корпуса охраны пограничья. В статье раскрыт и проанализирован процесс формирования внутренней организационной структуры Корпуса охраны пограничья на протяжении всего периода его существования. Он происходил поэтапно и зависел от многих внутреннеполитических и внешнеполитических факторов. Кроме этого, определены основные задания и функции КОП.

Bortnyk L. V. The Organization Structure of Border Protection Corps. The process of Border Protection Corps organization throughout its existence is exposed and analyzed in this article. This process came in stages and dependent on many internal and external factor. In addition, the basic tasks and functions of Border Protection Corps are defined in this article.

Key words: Border Protection Corps, Department of Military Affairs, Polish Army, organization structure.

Постановка наукової проблеми та її значення. Охорона державного кордону є однією із найважливіших функцій держави. Така система захисту напручувалася протягом не одного десятиліття, увібравши в себе традиції різноманітних підрозділів, які займалися цим питанням. Разом із тим сам процес охорони кордону визначається багатьма факторами – і внутрішньо-, і зовнішньополітичними. Проблема захисту «східного кордону» Польщі сягає корінням міжвоєнного періоду світової історії. Після утворення на політичній мапі світу Радянського Союзу йдеться про так званій «санітарний кордон» між капіталістичним і соціалістичним світом, у захисті якого була зацікавлена не лише Польща, а й усі західні демократії. Для виконання функції його захисту внаслідок чергових реорганізацій був спеціально створений Корпус охорони прикордоння (КОП). Об'єктивне дослідження його діяльності неможливе без визначення організаційної структури, адже саме вона дає змогу зрозуміти той чи інший розподіл функцій між структурними одиницями формації та особливості механізму їхньої співпраці. Це й визначає **актуальність** теми.

Аналіз останніх досліджень із цієї проблеми. Джерельною базою дослідження є матеріали Державного архіву Волинської області, Державного архіву Рівненської області, Archiwum Straży Granicznej. У науковій історичній літературі тема частково висвітлена, зокрема у працях Л. Юрчук [5; 6], О. Разиграєва [4], М. Яблонські [12], Є. Прохвіча [17–20], А. Контанкевіча, Є. Руткевіча [20] тощо.

Оперуючи різноманітними документами, фактами, визначили **мету** статті – системно показати процес формування внутрішньої організаційної структури Корпусу охорони прикордоння. Відповідно до мети **завданням** дослідження є аналіз основних етапів становлення внутрішньої організаційної структури Корпусу охорони прикордоння.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів. Нові адміністративні одиниці на сході за результатами Ризького мирного договору створили проблему охорони кордону. Протягом 1921 р. – першої половини 1924 рр. східний кордон Другої Речі Посполитої охороняли митні батальйони (1921–1922 рр.), прикордонна охорона (1922–1923 рр.), Державна поліція (1923–1924 рр.). Постійні реорганізації, відсутність чіткої концепції розвитку прикордонної служби, складні умови політичного, господарського, правового життя підштовхнули польську владу до створення для охорони східного рубежу спеціального військового формування [15, 21].

12 вересня 1924 р. Міністерство військових справ під керівництвом В. Сікорського видало наказ про утворення Корпусу охорони прикордоння (КОП), а 17 вересня в Інструкції, опрацьованій попередньо Генеральним Штабом Війська Польського під керівництвом генерала С. Галлера, було окреслено військову структуру цієї формації [14].

Згідно з Інструкцією, до складу КОП входили: командування, штаб, спеціалізовані служби, бригади охорони прикордоння, компанії та варти. Завданнями, пов'язаними з підготовкою кадрів, займалися унтер-офіцерські школи: професійних унтер-офіцерів піхоти, унтер-офіцерів професійних кавалерій, дресирування службових собак, компанії унтер-офіцерів діючої служби. У рамках Корпусу охорони прикордоння свої завдання виконували також дивізіон жандармерії та начальство розвідки. Крім того, Інструкція передбачала формування трьох бригад: Волинської, Віленської та Новогрудської, у складі 10 батальйонів та 10 ескадронів [14]. Перша – Волинська бригада охороняла відрізок рубежу Волинського воєводства. До її складу входили батальйони – «Березно–Зурно», «Гоща», «Дедеркали» та ескадрони – «Березно–Зурно», «Гоща», «Великі Дедеркали» [2]. Командування Першої бригади очолив полковник С. Паврожніцкий. Її штаб розташувався у Здолбунові [17, 19]. Окремим розпорядженням Міністра військових справ генерала Дивізії В. Сікорського в січні 1925 р. Волинська бригада була доукомплектована батальйоном «Остріг» та ескадроном «Мізоч» [15, 47]. Для подолання нестабільної ситуації на кордоні прикордонну охорону було підсилено резервними підрозділами: протягом лютого 1925 р. з Вільна та Нової Вілейки на Волинь були направлені новосформовані підрозділ КОП – батальйон піхоти «Нові Швічани» та три ескадрони – «Друя», «Олкеніки» «Янулішки» [1]. Вони утворили другу резервну лінію захисту кордону, яка сприяла стабілізації ситуації в краї. У лютому ці підрозділи відправили назад у Литву, де з них створили Шосту бригаду КОП [17, 24].

У квітні 1925 р. було організовано дві інші бригади (4-та і 5-та), які зайняли відрізки кордону в Малопольщі та на Поліссі. У березні 1926 р. VI Бригада КОП у складі 24 батальйонів піхоти та 20 ескадронів кавалерії взяла на себе нагляд на кордоном із Литвою та Латвією. Загалом у 1924–1929 рр. назви одиниць Корпусу охорони прикордоння позначали тільки нумерацією [20, 25].

Корпус охорони прикордоння складався з елітних державних підрозділів. Солдати були спеціально відібрані, походили винятково із західних польських воєводств. Включенню до КОП передувало попереднє навчання в лінійних одиницях. До Корпусу направлялися також усі солдати чинної служби німецької національності. Кожна бригада (потім також і полк) мала власний відрізок, який поділявся на відрізок батальйону. Останні, зі свого боку, складалися з компаній варти в прикордонній смузі. Резервні одиниці, сапери та артилерія створювали наступну лінію опору [10, 37].

Обмундирування військових Корпусу охорони прикордоння здійснювалося на основі приписів щодо вбрання війська, видані Відділом I Генерального Штабу Війська Польського у Dz. Rozk. nr 97/19 від 1919 р. і в Dz. Rozk. nr 17/24 від 1924 р., а також були затверджені у Dz. Rozk. 44/24, roz. 639 від 6.XI.1924 р. Міністром військових справ [24]. Обмундирування копівців майже не відрізнялося від обмундирування інших солдатів. Різниця полягала в тому, що носили вони винятково округлі шапки (кепки) [24].

КОП був підпорядкований двом структурам: Міністерству військових справ – із кадрових організаційних, оперативних та навчальних питань, а також Міністерству внутрішніх справ – питань бюджету, охорони кордонів та безпеки в прикордонній смузі. Починаючи з травня 1938 р., у справах розвідки і приготування до військових завдань КОП підпорядковувався також Генеральному Інспекторові Збройних Сил [15, 34].

Зважаючи на те, що Корпус охорони прикордоння підкорявся Міністерству військових справ, то він був складовою частиною Збройних сил Другої Речі Посполитої. Його основною функцією був захист східного кордону держави. Завдання КОП: 1) недопущення нелегальних порушень кордону; 2) боротьба з нелегальним перевезенням та контрабандою товарів через кордон; 3) охорона державних знаків; 4) боротьба з контрабандою та податковими злочинами і правопорушеннями в межах постанов про кордони держави; 5) співпраця з військовими частинами і місцевою адміністрацією у сфері забезпечення обороноздатності Польщі; 6) зміцнення польського елемента в східних воєводствах Другої Речі Посполитої тощо [5, 11].

У травні 1926 р. до влади у Польщі прийшов Ю. Пілсудський. Під його впливом сформувалася нова концепція воєнної доктрини 1926–1935 рр. На перший план тепер поставили проблему конфлікту з Радянським Союзом. Акцент змістили на самостійне ведення війни. Згідно з новим планом «Схід», Польща мала вести оборонну війну проти СРСР. Завдання КОП полягали в тому, щоб на початку ймовірної агресії зупинити Червону армію. Підрозділи КОП мали тримати оборону, під час якої було б проведено мобілізацію резервістів і розгортання оперативних сил армії. У разі війни з Німеччиною планували на основі військ КОП сформувати оперативні частини [20, 65].

20 вересня 1927 р. віце-міністр військових справ генерал бригади К. Фабрицій видав наказ про організацію п'яти нових батальйонів, якими підсилили п'ять бригад КОП [15, 118]. Це були резервні батальйони КОП. Відповідно до наказу, при Першій бригаді було сформовано 26-й резервний батальйон «Здолбунів». Останній організували на базі 44-го піхотного полку, розташованого в Рівному. Резервний батальйон «Здолбунів» складався зі штабу, трьох рот піхоти, взводу зв'язку та взводу кулеметників. Особовий склад становив – 22 офіцери, 164 підофіцери, 501 рядовий [6].

Формування Корпусу охорони прикордоння, який набув військової структури, було завершено в грудні 1927 р., хоча, власне, протягом усього часу існування КОП часто відбувалися різноманітні структурні зміни. Із того часу розпочався наступний етап розбудови внутрішньої організаційної структури КОП. Начальником штабу КОП, починаючи з грудня 1927 р., став генерал дивізії Генрик Одроонж-Мінкевич. На чолі Корпусу було командування, якому підпорядковувалося шість бригад у складі батальйонів піхоти та ескадронів кавалерії. Найменшою одиницею були варти, які налічували в мирний час по одній дружині піхоти. Загалом їх нараховувалося 357 [12, 195].

Остаточне замикання обох частин східного та північно-східного кордону було здійснено в жовтні 1927 р. Відділи КОП, виходячи за межі першочергових завдань, додатково охороняли сувальський відрізок польсько-пруського кордону, а також відрізок польсько-румунського кордону вздовж Дністра. У 1928 р. загальна довжина державного кордону, що охоронявся Корпусом охорони прикордоння, складала понад 2334 км. На 1 км кордону, який охоронявся, у середньому припадало 11 солдатів. Загалом КОП налічував близько 25 тис. солдатів і офіцерів. Військові КОП працювали за допомогою системи контрольно-пропускних постів (постерунків), патрулів, засідок, облав, а також через систему розвідки [10, 178].

У 1929 р. розпочалася реформа Корпусу охорони прикордоння, яку ініціював Ю. Пілсудський. 18 травня 1929 р. новим керівником Командування Штабу КОП став генерал бригади С. Тессаро. У липні 1929 р. відбулася реорганізація КОП під криптонімом «R. 1» щодо внутрішньої організації та дислокації. Було додатково утворено шість командувань полків і нові батальйони. Усі одиниці КОП – від варти і до бригад – отримали назви місцевостей чи географічних регіонів, у яких розташовувалися штаби [6]. Бригади отримали такі назви: бригада КОП «Гродно», бригада КОП «Вільно», бригада КОП «Новогрудек», бригада КОП «Полісся», бригада КОП «Волинь», бригада КОП «Поділля». Полки, у свою чергу, було названо так: полк КОП «Глибоке», полк КОП «Вілейка», полк КОП «Воложин», полк КОП «Сарни», полк КОП «Чортків». Батальйони та ескадрони отримали нумерацію з арабськими цифрами і додаткову назву в лапках від назви місцевості, у якій вони розташовувалися, наприклад, 22-й батальйон КОП «Нові Троки». Резервний батальйон «Здолбунів» перейменували в резервний батальйон КОП «Житин». Останній дислокувався у с. Житин, за 12 кілометрів від Рівного. Командування резервного батальйону очолив підполковник Е. Банащак [3]. Загалом частину одиниць КОП було пореформовано, утворено кілька нових. Запроваджено також підвідділи саперів та артилерії [6]. У назвах компаній та взводів було збережено статус-кво. Одночасно в документах та спогадах з'явилися неофіційні назви, наприклад, 3-тя бригада КОП мала назву «Віленська», або навіть «Вілейська» [14].

У 1931 р. було завершено реорганізацію КОП під криптонімом «R. 2», відповідно до якої ліквідували нумерацію і залишили лише назви одиниць у лапках, що походили від місцевості, у якій вони розташовувалися. Структура Корпусу охорони прикордоння набула такого вигляду: Командування Штабу (командувач штабу – генерал бригади Ян Крушевські, заступник командувача штабу – полковник Здіслав Пшиялковські, начальник штабу – підполковник Тадеуш Пуциньські, шість бригад – «Гродно», «Вільно», «Новогрудек», «Полісся», «Волинь», «Поділля», Інспекторат КОП, Компанія Штабу КОП; Центральна школа унтер-офіцерів КОП в Осовці, Дайон Жандармерії [21].

Після смерті Маршала Ю. Пілсудського у квітні 1935 р. та зміцнення мілітаристських позицій Німеччини було переглянуто воєнну доктрину Польщі. У рамках Конституції 1935 р. розроблено загальний план модернізації та розбудови Польського Війська [17, 53]. Під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників змінилася концепція захисту кордону, з наявної оборонної – на патрульно-розвідувальну. Тому вже в 1936 р. командування підготувало план «Z» («Захід») – ведення воєнних дій у випадку агресії Німеччини. Згідно з ним, КОП передбачали використати для оборони східних кордонів, а в разі нападу Німеччини підрозділи КОП мали бути мобілізовані до структур армії [17, 66].

Надалі також відбувалися різноманітні організаційні перетворення структури Корпусу охорони прикордоння. У другій половині 1937 р. влада приступила до утворення артилерії Корпусу охорони прикордоння. 26 серпня утворено дивізіон легкої артилерії «Чортків» та батарею «Клек». Було також організовано батарею артилерії в Осовці. Піхота збагатилася на один батальйон, утворений у полку КОП «Снів», який отримав назву батальйон КОП «Снів» [20, 107]. У документальному обігу запровадили криптоніми (кодові імена) відділів Корпусу охорони прикордоння на підставі двоцифрової лічби відповідно до відділів від керівництва штабу КОП до керівництва ескадронів КОП.

У грудні 1938 р. для охорони південного кордону з Румунією розпочато організацію полку КОП «Карпати» [9, 386]. Такі дії були наслідком того, що Прикордонне військо (Straż Graniczna) передало частину свого кордону з Румунією КОП, отож, починаючи з лютого 1939 р., цей відрізок польсько-румунського кордону перебував під захистом КОП. Крім того, на початку 1938 р. з'явилися також постулати про потребу у створенні західного Корпусу охорони прикордоння на кордоні з Німеччиною [22]. Отож ішлося про перетворення Корпусу в структуру, яка охороняла не лише східний кордон Другої Речі Посполитої, а фактично весь кордон держави, чого не було раніше з іншими службами, які також виконували ці функції.

Підготовлений на початку 1930-х рр. і впроваджений у 1939 р. мобілізаційний план «W» передбачав для Корпусу охорони прикордоння низку нових завдань. У рамках реалізації останнього 23 березня 1939 р. розпочато часткову мобілізацію, пересування батальйонів інших підвідділів у різні регіони краю, а також підпорядкування їх операційним одиницям. Тим самим формація ввійшла у коло справ військових приготувань [18].

У березні 1939 р. у зв'язку із загрозою на південному кордоні туди було скеровано чотири батальйони піхоти КОП («Березвеч», «Житин» [6], «Снів I», «Снів II»), а на західний кордон вислано три компанії саперів («Вілейка», «Столін», «Гоща»). 23 березня 1939 р. Міністр військових справ видав наказ про утворення тренувального полку кавалерії КОП [8, 101], а Генеральний інспектор Збройних сил, виконуючи оперативні приготування, підпорядкував Ю. Руммелю – командувачеві Армії «Лодзь» – комбінований полк у Відаві. Того ж дня було скеровано негайну мобілізацію восьми ескадронів кавалерії КОП: «Друя», «Лужки», «Подсвіле», «Будслав», «Ганцевіче», «Рокитно», «Жирно», «Мізоч» [10, 211].

У березні 1939 р. полк КОП «Карпати» (батальйон КОП «Сколе», батальйон КОП «Делятин») охопив під охорону новоутворений польсько-угорський кордон унаслідок розпаду Чехо-Словаччини. У квітні 1939 р. на південний кордон було вислано два батальйони КОП («Вілейка», «Воложин»), один батальйон до Августова (батальйон КОП «Слободка»). У травні на Хелм було вислано: з батальйону КОП «Сенківіче» і полку КОП «Сарни» – по резервній компанії. Із тих військових одиниць було утворено батальйон із нумерацією IV/7 рр, відомий також як 4-й батальйон КОП «Хел» [11, 45]. Міністерство військових справ утворило керівні штаби відрізків: «Суша», «Новий Санч» і «Санок», які пізніше було перейменовано на гірські бригади, а 2 серпня включено до організаційного складу Корпусу охорони прикордоння.

15 липня 1939 р. видано організаційний наказ про утворення ще одного полку «Карпати» (батальйон КОП «Команча», батальйон КОП «Дукла») для зміцнення кордону зі Словаччиною. У мобілізаційному плані одиниці КОП перевели до виконання особливих завдань і склали основу дивізій резерву. З часу його організації обидвом полкам було надано номери 1 і 2 [9, 398].

Згідно із планом «Z» («Захід»), на випадок війни із Німеччиною частина сил Корпусу охорони прикордоння повинна слугувати базою для організації одиниць Війська Польського. Відтоді утворювані відділи Війська Польського отримували від КОП переважну частину кадрів, солдат і обладунку. Усю артилерію було переведено до новосформованих одиниць [18, 137].

Зі зростанням загрози з боку Німеччини КОП відправив на захід окремі свої частини, більшість із яких були пізніше відкриті для вступу. Однак відділи, утворені в такий спосіб, мали в особовому складі переважно солдатів польського походження. Були вони також гірше приготовлені та озброєні.

Кордон службового підпорядкування КОП у 1939 р. розтягнувся від стику Польщі, Литви і Східної Пруссії на Півночі через лінію кордону з Литвою, Латвією і Радянським Союзом, Румунією, Угорщиною, Словаччиною і аж до ріки Вісли. Напередодні вересневих подій 1939 р. Корпус охорони прикордоння був зорганізований у такий спосіб: три керівника бригад – «Гродно»; «Полісся», «Поділля»; вісім керівників полків – «Глибоке», «Воложин», «Вільно», «Снів», «Сарни», «Здолбунів», «Рівне» [19].

На виконання наказу від 30 серпня 1939 р. про перехід КОП на військову основу було здійснено чергову зміну організаційної структури. На базі відділів КОП було сформовано резервну дивізію піхоти та підпорядковано її окресленим операційним зв'язком. Замість Командування КОП було утворено Командування Оперативної групи генерала Рушевського. Командувачем КОП став до того часу перший заступник командувача КОП – генерал бригади Вільгельм Орлик-Рюкеман. Упродовж мобілізації з КОП постали: чотири дивізії піхоти (33-тя, 35-та, 36-та, 38-ма); три гірські бригади (1-ша, 2-га, 3-тя) [12, 304].

Отож, Корпус охорони прикордоння, відповідно до основоположних документів, що регламентували його діяльність, був органом, основна функція якого – охорона східного кордону Другої Речі Посполитої. Сама внутрішня структура організації, закладена 1924 р., реформувалася протягом усього часу існування формації і була пов'язана переважно зі збільшенням кількості структурних одиниць. Крім того, пізніше до функцій КОП входить також охорона інших частин державного кордону Польщі, чого не було закладено в програмних документах 1924 р., зокрема сувальський відрізок польсько-пруського кордону, відрізок польсько-румунського кордону вздовж Дністра тощо. Після 1935 р. Корпус охорони прикордоння стає об'єктом активних мобілізаційних приготувань, які досягають піку в 1939 р., а отже, його внутрішня структура зазнає подальших змін.

Список використаної літератури

1. Державний архів Волинської області, ф. 46, оп. 9, спр. 260 : Приказ Министерства внутренних дел по охране приграничных зон, арк. 2.
2. Державний архів Рівненської області, ф. 45, оп. 1, спр. 31, арк. 1.
3. Державний архів Рівненської області, ф. 45, оп. 2, спр. 1, арк. 19.
4. Разиграев О. В. Польська державна поліція Волинського воєводства в охороні східного кордону / О. В. Разиграев // Наук. зап. Вінниц. держ. пед. ун-ту ім. М. Коцюбинського. Сер. : Історія. – Вінниця : [б. в.], 2007. – Вип. 12. – С. 296–301.
5. Юрчук Л. В. Репресивні органи польської влади в боротьбі проти українського національно-визвольного руху у прикордонних повітах Волинського воєводства (1921–1939 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 20.02.22 / Л. В. Юрчук ; Нац. ун-т «Львівська політехніка». – Львів, 2010. – 23 с.
6. Юрчук Л. Роль резервного батальйону КОП «Житин» у зміцненні безпеки Волинського прикордоння Другої Речі Посполитої [Електронний ресурс] / Л. Юрчук. – Режим доступу : <http://vuzlib.com/content/view/1612/52>
7. Białkowski R. Korpus Ochrony Pogranicza – KOP [Electronic resource] / R. Białkowski. – Mode of access : <http://web.archive.org/web/20080113102320/http://www.dws.xip.pl/wojna/jednostki/jednostka1.html>
8. Böhm T. 1 Pułk Kawalerii KOP w wojnie obronnej 1939 r. / T. Böhm // Wojskowy Przegląd Historyczny. – Warszawa, 1989. – Nr 2 (128). – S. 93–113.
9. Dalecki R. Armia Karpaty w wojnie obronnej 1939 r. / R. Dalecki. – Rzeszów : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1989. – 471 s.
10. Dominiczak H. Granica wschodnia Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1919–1939 / H. Dominiczak. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 1992. – 287 s.
11. Goryński G. IV Batalion KOP «Hel» / G. Goryński // Biuletyn Centralnego Ośrodka Szkolenia. – Koszalin 2001. – Nr 3/01. – S. 45–48.
12. Jabłonowski M. Formacja specjalna Korpus Ochrony Pogranicza 1924–1939 / M. Jabłonowski. – Warszawa : Oficyna Wydawnicza Aspra-JR, 2002. – 355 s.
13. Komunikat dyslokacyjny jednostek KOP, część I, L.dz. 7000/O de B/27, 5 grudnia 1927, Archiwum Straży Granicznej, Zespół KOP, 541.1065.
14. Korpus Ochrony Pogranicza 1924–1939 [Electronic resource]. – Mode of access : http://www.strazgraniczna.pl/wps/portal/tresc?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/pl/serwis-sg/polskie_formacje_graniczne/historia/korpus-ochronny-pogranicza-1924-1939

15. Korpus Ochrony Pogranicza 1924–1939. Wybór dokumentów, wstęp Marek Jabłonowski, współpraca Jerzy Prochwicz // Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego. – Warszawa ; Pułtusk, 2001. – S. 784 + 24 s. materiały ikonograficzne.
16. Mędrzecki W. Województwo Wołyńskie. 1921–1939. Elementy przemian cywilizacyjnych, społecznych i politycznych / W. Mędrzecki. – Wrocław ; Warszawa ; Kraków : Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Wyd-wo Polskiej Akademii Nauk, 1988. – 203 s.
17. Prochwicz J. Formacje Korpusu Ochrony Pogranicza w 1939 roku / J. Prochwicz. – Warszawa, 2003. – 457 s.
18. Prochwicz J. Korpus Ochrony Pogranicza w przededniu agresji sowieckiej / J. Prochwicz // Problemy Ochrony Granic. Biuletyn. – 1999. – Nr 10. – S. 131–142.
19. Prochwicz J. Walki oddziałów KOP na obszarach północno-wschodniej Polski / J. Prochwicz // Białoruskie Zeszyty Historyczne. – Białystok, 2000. – Nr 13.
20. Prochwicz J. Korpus Ochrony Pogranicza 1924–1939 / J. Prochwicz, A. Konstankiewicz, J. Rutkiewicz. – Warszawa : Wydawn. «Barwa i Broń», 2003. – 163 s.
21. Reorganizacja Baonów i Centralnej Szkoły Podoficerskiej, L.dz. 4160/tj/Og.Org./31, 21 sierpnia 1931, Archiwum Straży Granicznej, Zespół KOP, 541.1106.
22. Studium planu strategicznego Polski przeciwko Niemcom Kutrzeby i Mossora / opracował Marek Jabłonowski i Piotr Stawecki. – Warszawa, 1987. – S. 132, 155.
23. Trzeciak M. Bariery Rozwoju Drugiej Rzeczypospolitej / M. Trzeciak. – Radom : Wydawnictwo Poitechniki Radomskiej im. K. Pulaskiego, 1999. – S. 36.
24. Umundurowanie żołnierzy Korpusu Ochrony Pogranicza [Electronic resource]. – Mode of access : http://www.muzeumsg.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=220:umundurowanie-1924-1939&catid=8:wyposarzenie-funkcjonariuszy&Itemid=21

Стаття надійшла до редколегії
22.10.2012 р.

УДК 323

O. S. Fedonyuk – the student of International relations department Volhynia national university of the name of Lesya Ukrainian;

N. M. Petrovska – candidate of philological sciences, associate professor of department of foreign languages of the Volhynia national university of the name of Lesya Ukrainian

English in Asia and Asia in English. The Role and the Usage of English in Asian Countries

Work is executed on the department of foreign languages of faculty of international relations Volhynia national university of the name of Lesya Ukrainian

In the article the features of usage and varieties of English in the some Asian countries are showed. The general attitude of Asians from Singapore, Japan, Malaysia, Thailand and Philippines is described, the numbers of people who speaks English in Asian countries is analysed and the ways of teaching English is mentioned. The necessity of being acquainted with modern development of English language is explained. English must be familiar with their respective specific and local variety without abandoning the general and global nature of English. The article is a informative feature article relevant to the changing role of English in the Asia Pacific region.

Key words: English language, Asian countries, ASEAN, varieties of English language.

Федонюк О. С., Петровська Н. М. Англійська мова в Азії та Азія в англійській мові. Роль та використання англійської мови в країнах Азії. Проаналізовано особливості використання англійської мови та її різновиди у деяких країнах Азії. Описано загальне ставлення жителів Сингапуру, Японії, Малайзії, Таїланду та Філіппін, також показано загальну кількість людей, котрі розмовляють англійською в цих країнах, та згадано про способи та рівень навчання англійської мови в школах та вищих навчальних закладах. Пояснено необхідність того, щоб бути ознайомленим із сучасним розвитком англійської мови, її конкретними та

© Fedonyuk O. S., Petrovska N. M., 2012